

**Korrespondenz von Františka Brychtová – eine Quelle für die
algeschichte der Frau der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts**

Františka Brychtová (1792–1859) wurde in Vysoké Mýto, einem ostnischen Kleinstadt, geboren und verbrachte dort ihr fast ganzes Leben. rend ihre vier Brüder nach dem Studium einen gesellschaftlichen Auf- erreichten, blieb Františka Brychtová in der sozialen Position, in die sie ngeboren wurde. Ihre Briefe, die sie in den Jahren 1826–1842 an seinen ten Bruder, den späteren berühmten Literarhistoriker, Alois Vojtěch era schrieb, beweisen dies in vielen Hinsichten.

Der Artikel beruht auf einer orthographischen Analyse und einer inhalt- n Untersuchung (die Reflexion und Selbstreflexion der sozialen Position). tiška Brychtová schreibt wie die Mehrzahl ihrer Zeitgenossen und Zeit- ssinnen, die keine gute Ausbildung hatten: Sie benutzt viele sprech- hliche und dialektale Ausdrücke und Endungen und schreibt die Wörter rschiedenen Varianten ohne Länge der Vokale. Das war in dieser Zeit ch für Personen aus der unteren Mittelschicht sowie für fast alle Frauen, ihre Ausbildung war meistens sehr schlecht. Eine Ausnahme stellt alena Dobromila Rettigová (1785–1845) dar, die eine bedeutende Schrift- rin der ersten Hälfte des 19. Jh. war. Ihr schriftlicher Ausdruck ist besser nur stilistisch sondern auch orthographisch – sie nahm die Reformen schechischen Sprache an, was bei Františka Brychtová, sowie bei allen ren defavorisierten VerfasserInnen nie geschah.

Die Art, wie Františka Brychtová über die Familie ihres jüngsten ers Alois Vojtěch (und vor allem über Ševčíks, die Familie seiner Frau) eb, zeigt eine gewisse Maß von Submisivität gegenüber dem höheren lschaftlichen Stand, aus dem die Familie Ševčík stammte und den Alois ch durch seine akademische Ausbildung und intellektuellen Beruf hte.

Übersetzt von der Autorin

Milena SECKÁ

Korespondence Josefy Křížkové-Náprstkové

V roce 2007 uplyne 100 let od úmrtí Josefy Náprstkové. Při přípravě výstavy k tomuto výročí jsem v literatuře zaznamenala výrok Františka Ladislava Riegra, který se paní Náprstkové smál, že koresponduje s celým světem.¹

Rozhodla jsem se tedy zjistit, zda se tato myšlenka, objevující se i v jiných fondech, zakládá na pravdě a jaké dopisy adresované této nená- padné ženě se dochovaly. Ačkoliv se v knihovně Náprstkova muzea docho- valy dopisy či koncepty dopisů paní Náprstkové, vybrala jsem si pro tento příspěvek korespondenci přijatou, a to v letech 1860–1907.

Josefa Náprstková (8. 10. 1838–13. 9. 1907) rozená Křížková se naro- dila v Betlémské ulici v Praze, v rodině domovnice Kateřiny Wagnerové a vinopala Adolfa Křížka. Byla nejstarší z šesti dětí (Emil, Čeněk, Jindřich, Barbora Ludmila a Josef) a tak byla od mládí zvyklá pomáhat doma i matce s podomním prodejem kvasnic. V osmnácti letech nastoupila do služby k Anně Fingerhutové, v jejímž pivovaru a vinopalně byl její otec léta zaměst- nán. Pracovala ve skladu, výčepu, prodávala alkoholické nápoje do přinesen- ých nádob a svou pracovitostí a přirozenou inteligencí se po letech stala doslova pravou rukou své zaměstnavatelky. V roce 1858 se z USA vrátil mladší syn Anny Vojtěch a Josefa se brzy do něj zamilovala. Láska byla opětována, ale Vojtova matka s případným sňatkem nesouhlasila, a tak se milenci brali až téměř po osmnáctileté známosti a dva roky po smrti paní Anny. Josefa vedla vinopalnu, starala se o knihovnu, kterou Vojta otevřel pro své přátele a později i o jeho průmyslové muzeum. Řídila domácnost, kde se denně přijímali hosté, byla aktivní členkou několika spolků a institucí, vychovala pět sirotek, pletla a háčkovala na chudé a potřebné a také kore- spondovala. Žena se vzděláním z obecné školy, ale se snahou dále se učit, četla, chodila do divadla a pod Vojtovým vlivem se naučila anglicky.

¹ Stanislav KODYM, *Dům U Halánků*, Praha 1955, s. 129.